

**2024 TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ
ÖĞRETİM PROGRAMINA UYGUN
İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ**

Editörler

Prof. Dr. İbrahim COŞKUN
Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

2024 TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMINA UYGUN İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ

Editörler

Prof. Dr. İbrahim COŞKUN
Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

Yazarlar

İbrahim COŞKUN - Nurcan ŞENER - Ömer ERBASAN - Sümeyye KONUK
Zeynep AYDEMİR - Abdulkadir SAĞLAM - Dilek KIRNIK - İlhan POLAT
Sema DURAN BAYTAR - Zekiye Hande YILMAZ - Gözde TEKİN
Nalan ÇEVİK ATLI - Tarık ÖZKABAYEL - Tugay KAÇAK - Muhammet PEKSÖZ

ISBN: 978-625-5531-89-6

E-ISBN: 978-625-5531-90-2

DOI: 10.54637/vizetek.9786255531902

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz. Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Zeynep ERTUĞRUL

Baskı: Ankara | Ağustos, 2025

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetkeyayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA

Tel.: 0 (312) 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

2024 TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ ÖĞRETİM PROGRAMINA UYGUN İLK OKUMA YAZMA ÖĞRETİMİ

Editörler

Prof. Dr. İbrahim COŞKUN
Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

Yazarlar

Prof. Dr. İbrahim COŞKUN
Doç. Dr. Nurcan ŞENER
Doç. Dr. Ömer ERBASAN
Doç. Dr. Sümeyye KONUK
Doç. Dr. Zeynep AYDEMİR
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir SAĞLAM
Dr. Öğr. Üyesi Dilek KIRNIK
Dr. İlhan POLAT
Arş. Gör. Dr. Sema DURAN BAYTAR
Arş. Gör. Dr. Zekiye Hande YILMAZ
Arş. Gör. Gözde TEKİN
Arş. Gör. Nalan ÇEVİK ATLI
Arş. Gör. Tarık ÖZKABAYEL
Arş. Gör. Tugay KAÇAK
Doktora Öğrencisi Muhammet PEKSÖZ

(Yazar sıralaması unvan ve alfabetik sıralamaya göre yapılmıştır.)

Bölümler ve Yazarlar

- Editörler** Prof. Dr. İbrahim COŞKUN
Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ
- 1. Bölüm** **Okuma Yazmanın Önemi ve Tarihsel Gelişimi**
Doç. Dr. Nurcan ŞENER, Marmara Üniversitesi,
ORCID: 0000-0002-1987-1717
Arş. Gör. Tarık ÖZKABAYEL, Yıldız Teknik Üniversitesi,
ORCID: 0009-0005-3403-4529
- 2. Bölüm** **İlkokul 1. Sınıf Öğrencisi, Öğretmeni ve Velisi Olmak**
Doç. Dr. Ömer ERBASAN, Trakya Üniversitesi,
ORCID: 0000-0001-7852-2747
Prof. Dr., İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi,
ORCID: 0000-0002-6270-7613
- 3. Bölüm** **Okuma ve Yazma Öğretim Yöntemleri**
Doç. Dr. Nurcan ŞENER, Marmara Üniversitesi,
ORCID: 0000-0002-1987-1717
Doktora Öğrencisi Muhammet PEKSÖZ, Marmara Üniversitesi,
ORCID: 0000-0002-4739-0224
- 4. Bölüm** **Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretim Süreci**
Doç. Dr. Zeynep AYDEMİR, Marmara Üniversitesi,
ORCID: 0000-0003-3002-1809
- 5. Bölüm** **Süreç Açıklamalı Örnek Harf Öğretimi (R Harfi)**
Arş. Gör. Dr. Sema DURAN BAYTAR, Trakya Üniversitesi,
ORCID: 0000-0001-7908-0995
Arş. Gör. Nalan ÇEVİK ATLI, Trakya Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-9044-2117
- 6. Bölüm** **Bağımsız Okuma ve Yazma**
Arş. Gör. Dr. Sema DURAN BAYTAR, Trakya Üniversitesi,
ORCID: 0000-0001-7908-0995
- 7. Bölüm** **Okuma ve Yazma Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Ürünleri**
Dr. İlhan POLAT, Milli Eğitim Bakanlığı,
ORCID: 0000-0002-7802-6337
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir SAĞLAM, Hakkâri Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-3023-5751

- 8. Bölüm** **Çocuklara İkinci / Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Yazma Öğretimi**
Doç. Dr. Sümeyye KONUK, Trakya Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-0896-0711
Arş. Gör. Gözde TEKİN, Trakya Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-3686-5909
- 9. Bölüm** **İlk Okuma Yazma Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**
Arş. Gör. Nalan ÇEVİK ATLI, Trakya Üniversitesi
ORCID: 0000-0001-9044-2117
- 10. Bölüm** **İlk Okuma Yazma Öğretiminde Farklılaştırma**
Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir SAĞLAM, Hakkâri Üniversitesi
ORCID: 0000-0003-3023-5751
Doç. Dr. Ömer ERBASAN, Trakya Üniversitesi,
ORCID: 0000-0001-7852-2747
- 11. Bölüm** **Özel Eğitim Gerektiren Öğrencilere İlk Okuma Yazma Öğretimi**
Arş. Gör. Dr. Zekiye Hande YILMAZ, Trakya Üniversitesi
ORCID: 0000-0002-4886-5746
- 12. Bölüm** **Birleştirilmiş Sınıflarda İlk Okuma Yazma Öğretimi**
Dr. Öğr. Üyesi Dilek KIRNIK
ORCID: 0000-0002-7261-7259
- 13. Bölüm** **İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme**
Arş. Gör. Tugay KAÇAK, Trakya Üniversitesi,
ORCID: 0000-0002-5319-7148

ÖN SÖZ

Okuma ve yazma, bireyin dünyayı algılamasında, kendini ifade etmesinde ve sosyal yaşamla bütünleşmesinde temel bir rol oynayan bilişsel bir beceridir. Okuryazarlık yalnızca bireysel gelişim için değil, aynı zamanda toplumsal dönüşümün ve kültürel birikimin de en önemli unsurlarından biridir. Bu bağlamda okuma yazma öğretimi, eğitim sistemlerinin temel taşı oluşturmakta; farklı yaklaşımların, yöntemlerin ve uygulamaların bir araya gelmesiyle zenginleşmektedir. Elinizdeki kitap, okuma yazma öğretimini çok boyutlu bir perspektifle ele alarak, hem teorik çerçevede hem de uygulamaya dönük örneklerle alana değerli bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Kitabın birinci bölümü, “Okuma Yazmanın Önemi ve Tarihsel Gelişimi” başlığıyla Doç. Dr. Nurcan Şener ve Arş. Gör. Tarık Özkabayel tarafından kaleme alınmıştır. Bu bölüm, okuryazarlığın bireysel ve toplumsal işlevlerini tarihsel bir bağlamda ele alarak, geçmişten günümüze uzanan süreçte okuryazarlığın kültürel ve eğitsel gelişimine ışık tutmaktadır. Yazarlarımızın bu konudaki titiz çalışmaları, okuyuculara kavramsal bir derinlik sunmaktadır.

İkinci bölüm olan “İlkokul 1. Sınıf Öğrencisi, Öğretmeni ve Velisi Olmak”, Prof. Dr. İbrahim Coşkun ve Doç. Dr. Ömer Erbasan tarafından hazırlanmıştır. Bölümde, okuma yazma öğretim sürecinin baş aktörleri olan öğrenci, öğretmen ve veli arasındaki etkileşimler irdelenmekte; aile-öğretmen iş birliğinin çocukların okuryazarlık sürecine etkileri ortaya konulmaktadır. Yazarlarımıza, bu alanda sundukları bütüncül bakış açısı için teşekkür ederiz.

Üçüncü bölümde, “Okuma ve Yazma Öğretim Yöntemleri”, Doç. Dr. Nurcan Şener ve Doktora Öğrencisi Muhammet Peksöz tarafından kaleme alınmıştır. Bölüm, geleneksel ve çağdaş öğretim yöntemlerini karşılaştırmalı olarak ele almakta; öğretmen adayları ve sahada çalışan öğretmenler için zengin bir kaynak sunmaktadır. Yazarlarımızın alana kazandırdığı bu kıymetli çalışma, teoriden uygulamaya köprü kurmaktadır.

“Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretim Süreci” başlıklı dördüncü bölümde Doç. Dr. Zeynep Aydemir, ses temelli öğretim yaklaşımını Türkçe’nin dil yapısına uygun biçimde detaylandırmaktadır. Bölüm, teorik çerçeveyi güçlü sınıf içi uygulamalarla destekleyerek öğretmenlere yol gösterici bir kaynak sunmaktadır. Yazarımıza, ses temelli öğretim konusundaki derinlemesine analizleri için teşekkür ederiz.

Beşinci bölüm olan “Süreç Açıklamalı Örnek Harf Öğretimi (R Harfi)”, Arş. Gör. Dr. Sema Duran Baytar ve Arş. Gör. Nalan Çevik Atlı tarafından hazırlanmıştır. Bu bölüm, örnek bir harfin öğretim sürecini ayrıntılı biçimde ele almakta; uygulamalı yönüyle öğretmen adaylarına ve öğretmenlere somut katkılar sunmaktadır. Yazarlarımızın emekleri, okuryazarlık öğretiminin sahadaki yansımalarına önemli bir ışık tutmaktadır.

Altıncı bölümde “Serbest/Bağımsız Okuma ve Yazma”, Arş. Gör. Dr. Sema Duran Baytar tarafından kaleme alınmıştır. Öğrencilerin kendi ilgi alanlarına yönelik okumalar yapmalarını teşvik eden bu bölüm, serbest okuma yazma uygulamalarının teorik temellerini ve pratik önerilerini ortaya koymaktadır. Sayın Baytar’a, özgün yaklaşımı ve örnekleri için şükranlarımızı sunarız.

“Okuma ve Yazma Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Ürünleri” başlıklı yedinci bölümde Dr. İlhan Polat ve Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir Sağlam, çocuk edebiyatı ürünlerinin okuryazarlık öğretimindeki yerini tartışmaktadır. Bu bölüm, edebi metinlerin pedagojik potansiyelini güçlü bir şekilde ortaya koymakta ve öğretmenlere uygulamalı örnekler sunmaktadır. Yazarlarımıza değerli katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Sekizinci bölüm olan “Çocuklara İkinci/Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Yazma Öğretimi”, Doç. Dr. Sümeyye Konuk ve Arş. Gör. Gözde Tekin tarafından hazırlanmıştır. Günümüzde artan kültürel çeşitlilik bağlamında, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusundaki bu bölüm, öğretmenler için önemli ipuçları sunmaktadır. Yazarlarımızın konuyu çok yönlü ele almalarına müteşekkirimiz.

“İlk Okuma Yazma Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” başlıklı dokuzuncu bölümde Arş. Gör. Nalan Çevik Atlı, dijital çağın sunduğu olanaklarla zenginleştirilmiş materyallerin nasıl tasarlanabileceğini detaylandırmaktadır. Bölüm, teknoloji entegrasyonunun okuryazarlık öğretimine katkılarını uygulamalı örneklerle aktarmaktadır.

Onuncu bölüm olan “İlk Okuma Yazma Öğretiminde Farklılaştırma ve Örnek Uygulamalar”, Doç. Dr. Ömer Erbasan ve Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir Sağlam tarafından hazırlanmıştır. Farklılaştırılmış öğretim yaklaşımıyla öğrencilerin bireysel farklılıklarına duyarlı uygulamalar bu bölümde titizlikle sunulmuştur.

“Özel Eğitim Gerektiren Öğrencilere İlk Okuma Yazma Öğretimi” başlıklı on birinci bölümde Arş. Gör. Dr. Zekiye Hande Yılmaz, özel gereksinimli öğrencilerin okuryazarlık süreçlerine entegrasyonu konusunda kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır. Yazarımıza, alana sağladığı değerli katkılar için teşekkür ederiz.

On ikinci bölüm olan “Birleştirilmiş Sınıflarda İlk Okuma Yazma Öğretimi”, Dr. Öğr. Üyesi Dilek Kırnık tarafından kaleme alınmıştır. Bu bölüm, birden fazla dersliğin bir arada öğrenim gördüğü sınıf yapılarında okuryazarlık öğretimine yönelik çözüm önerileri ile öğretmenlere yol göstermektedir.

Son bölüm olan “İlk Okuma Yazma Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme”, Arş. Gör. Tugay Kaçak tarafından hazırlanmıştır. Bu bölüm, öğrencilerin gelişimlerini takip etmede etkili ölçme ve değerlendirme yöntemlerini sunarak, öğretim sürecinin iyileştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Kitabımızın hazırlanmasında emek veren tüm yazarlarımıza ve katkıda bulunan akademisyenlerimize en içten teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu çalışmanın, öğretmen adayları, öğretmenler ve akademisyenler için önemli bir kaynak olacağına inanıyor; okuma yazma öğretimi alanına değerli katkılar sağlamasını diliyoruz.

Editörler

Prof. Dr. İbrahim COŞKUN
Doç. Dr. Hatice KADIOĞLU ATEŞ

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

Okuma Yazmanın Önemi ve Tarihsel Gelişimi 1

Nurcan ŞENER
Tarkan ÖZKABAYEL

BÖLÜM 2

İlkokul 1. Sınıf Öğrencisi, Öğretmeni ve Velisi Olmak 25

Ömer ERBASAN
İbrahim COŞKUN

BÖLÜM 3

Okuma ve Yazma Öğretim Yöntemleri 39

Nurcan ŞENER
Muhammet PEKSÖZ

BÖLÜM 4

Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretim Süreci 59

Zeynep AYDEMİR

BÖLÜM 5

Süreç Açıklamalı Örnek Harf Öğretimi (R Harfi) 83

Sema DURAN BAYTAR
Nalan ÇEVİK ATLI

BÖLÜM 6

Bağımsız Okuma ve Yazma 105

Sema DURAN BAYTAR

BÖLÜM 7

Okuma ve Yazma Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Ürünleri 129

İlhan POLAT
Abdulkadir SAĞLAM

BÖLÜM 8	
Çocuklara İkinci / Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Yazma Öğretimi	143

*Sümeyye KONUK
Gözde TEKİN*

BÖLÜM 9	
İlk Okuma Yazma Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	169

Nalan ÇEVİK ATLI

BÖLÜM 10	
İlk Okuma Yazma Öğretiminde Farklılaştırma	185

*Abdulkadir SAĞLAM
Ömer ERBASAN*

BÖLÜM 11	
Özel Eğitim Gerektiren Öğrencilere İlk Okuma Yazma Öğretimi	205

Zekiye Hande YILMAZ

BÖLÜM 12	
Birleştirilmiş Sınıflarda İlk Okuma Yazma Öğretimi	223

Dilek KIRNIK

BÖLÜM 13	
İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme	247

Tugay KAÇAK